

National Bank
of Ukraine

Деякі питання щодо впровадження ІСААР, ринкового ризику та IRRBV в ІСААР

Лариса Паламарчук, Департамент інтегрованого нагляду за банками
Національний банк України

1 ILAAP

ICAAP/ILAAP: схожі процеси, ризики – різні

	ICAAP	ILAAP
Мета	забезпечити достатність внутрішнього капіталу банку/банківської групи на постійній основі у звичайних та стресових ситуаціях	забезпечити достатність внутрішньої ліквідності банку/банківської групи на постійній основі у звичайних та стресових ситуаціях
Економічна перспектива	Прогнозний період: на період складання RAS, але не менше 1 року	Прогнозний період: <ul style="list-style-type: none"> • короткострокова ліквідність - горизонт 1 рік (з щомісячною розбивкою) • довгострокова ліквідність - горизонт 3 роки (з щорічною розбивкою)
Нормативна перспектива	Прогнозний період: на період складання бізнес-плану, але не менше 3 років	Прогнозний період: <ul style="list-style-type: none"> • короткострокова ліквідність - горизонт 1 рік (з щомісячною розбивкою) • довгострокова ліквідність - горизонт 3 роки (з щорічною розбивкою)

ICAAP/ILAAP:

1. є **внутрішнім процесом** банку, який ураховує особливості його діяльності;
2. є **частиною системи управління ризиками** банку;
3. **базується на бізнес-плані** банку

Нормативна та економічна перспектива ILAAP

Нормативна перспектива

Методика оцінки:

- Методика розрахунку LCR №101-рш;
- Методика розрахунку NSFR №1001-рш

Перелік показників:

- LCR
- NSFR

Застосування власних моделей та припущень банку:

- не передбачено

Економічна перспектива

Методика оцінки:

- внутрішні методики банку

Перелік показників:

- Власні показники та/або
- Модифіковані LCR/NSFR

Застосування власних моделей та припущень банку:

- Доцільно запровадити власні моделі та припущення щодо поведінки окремих складових балансу

Контрактні потоки не відображають реальну картинку ліквідності, необхідно додатково використовувати моделі та припущення

Контрактні графіки платежів

- Інформація, доступна з файлів статистичної звітності:
 - Щоденна динаміка залишків на рахунках
 - Контрактний Геп - грошові потоки у відповідності з контрактними графіками активних та пасивних інструментів
 - Нормативний LCR

Контрактний ГЕП

Прогнозний ГЕП

Плановий ГЕП (ILAAP)

Нормативні значення LCR, NSFR, інші нормативи ліквідності

ILAAP, визначення додаткових вимог до ліквідності (P2R)

Моделювання

- Контрактні грошові потоки **часто не відображають реальну картину ліквідності**. Це може відбуватись як в **позитивну** (залишки на поточних рахунках насправді більш довгі, ніж 1 день), так і в **негативну сторону** (дострокове зняття депозитів, прострочка за кредитами)
- **Для оцінки структурної ліквідності** – реального (прогнозного) Гепу ліквідності, до активів та пасивів застосовуються результати статистичного моделювання на історичній динаміці, та інші припущення

Бізнес-план банку

- Щорічна розробка банками **бізнес-планів та стратегій на наступні 1-3 роки** у ключових розрізах
- Щорічне подання інформації банками НБУ в **рамках SREP**
- Нормативна та економічна перспективи а рамках **ILAAP**

Які основні моделі та припущення необхідно запровадити?

АКТИВИ

- Зростання неплатежів по кредитному портфелю
- Дострокове погашення кредитного портфелю
- Кредити, надані іншим банкам, операції зворотного репо
- Кошти на кореспондентських рахунках в інших банках, НБУ
- Цінні папери
- Дебіторська заборгованість

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

- Депозити клієнтів (продлонгація, дострокове розірвання)
- Поточні та ощадні рахунки клієнтів (модель умовно-стабільних коштів)
- Кошти, залучені за операціями прямого репо
- Запозичення на міжбанківському ринку, кредити МФО/НБУ
- Кошти інших банків на кореспондентських рахунках
- Кредиторська заборгованість

ПОЗАБАЛАНС

- Кредитні ліміти, що надані банком
- Гарантії, що надані банком
- Безвідкличні кредитні лінії, що надані Банку
- Інші позабалансові активи та зобов'язання (наприклад: модель НОР)

В Pillar 2 визначення додаткових рівнів ліквідності відбувається в рамках процесу SREP

Результат SREP

Вимоги до капіталу¹⁾

Вимоги до ліквідності¹⁾

Інші наглядові заходи та рекомендації

Загальна оцінка SREP

=> Оцінка (кількісна та якісна) + Обґрунтоване наглядове судження

Життєздатність та стійкість бізнес-моделі банку

1. Оцінка бізнес-моделі

Якість корпоративного управління та системи ризик-менеджменту

2. Оцінка корпоративного управління та ризик-менеджменту

Враховується якісна оцінка ILAAP

Категорії, напр, кредитний, ринковий, операційний ризики, IRRB

3. Оцінка ризиків капіталу

Враховується кількісна оцінка ILAAP

Категорії, напр, короткостроковий ризик ліквідності, стабільність фондування

4. Оцінка ризиків ліквідності і фондування

1) В процесі розробки

2

ІСААР: Ринковий ризик та IRRBB

На минулій конференції по ІСААР не обговорили частину ризиків...

Ринковий ризик

Валютний ризик

- виникає через несприятливі **коливання курсів іноземних валют**, що впливають на вартість/ціну інструментів, що утримуються **в торговій та банківській книгах банку**

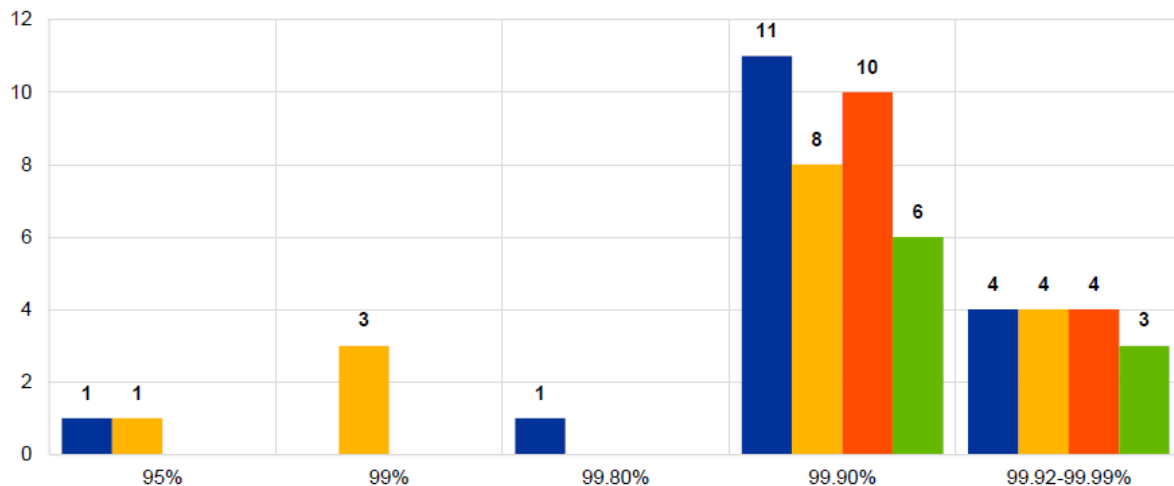
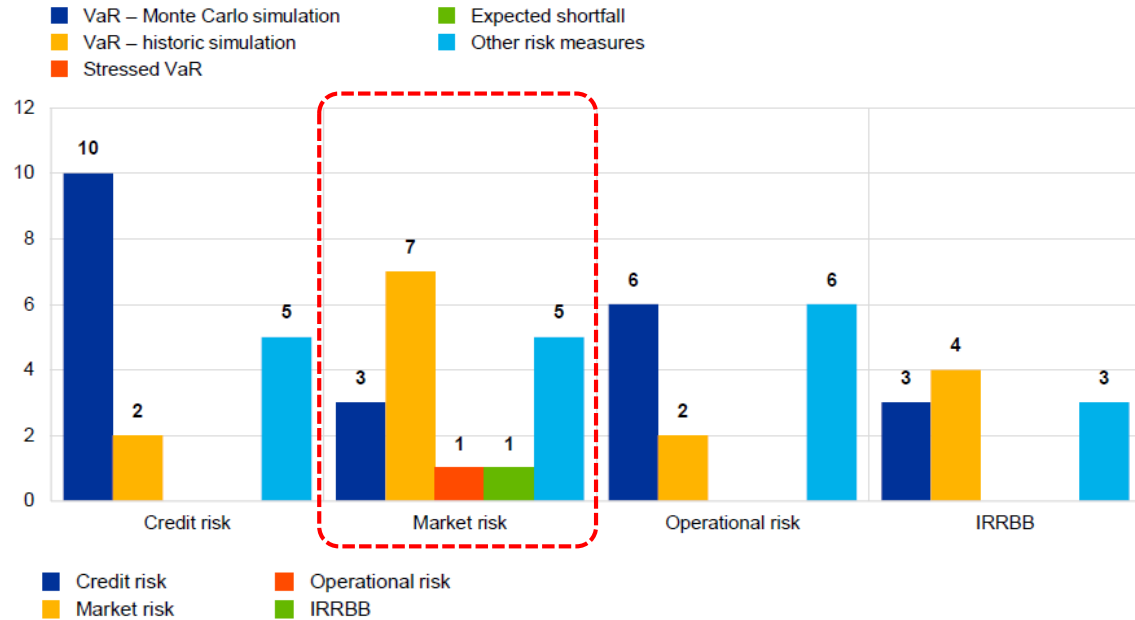
Процентний ризик торгової книги (ПРТК)

- виникає через **несприятливі зміни ринкових процентних ставок**, що впливають на вартість **боргових цінних паперів або інших фінансових інструментів**, торгівля якими на організованих ринках капіталу та поза ними характеризується ринковою поведінкою, властивою борговим цінним паперам, **що утримуються в торговій книзі банку**

Процентний ризик банківської книги (IRRBB)

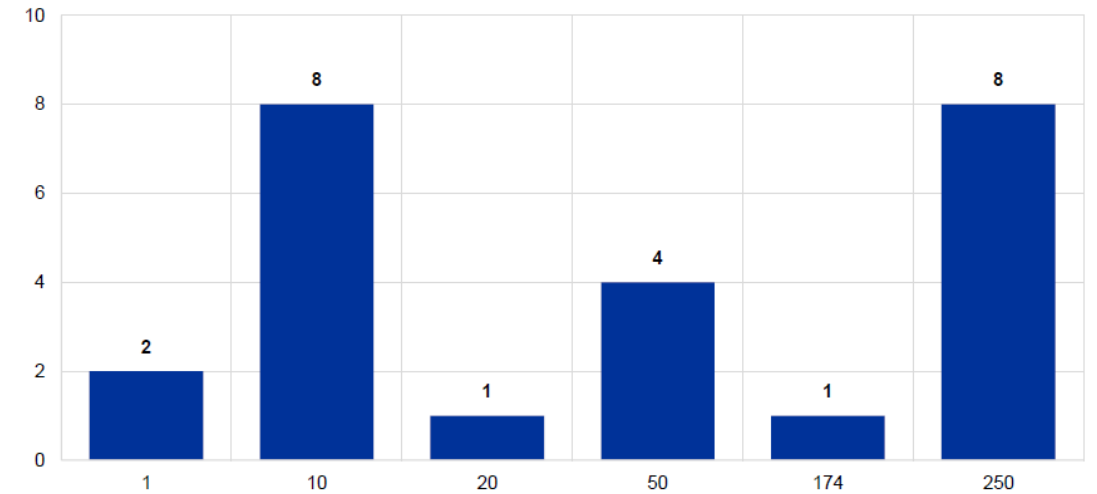
- імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок впливу **несприятливих змін процентних ставок на банківську книгу**.
- Процентний ризик банківської книги впливає на **економічну вартість капіталу** банку та **чистий процентний дохід** банку

Огляд методів які використовуються банками ЄС для оцінки Ринкового ризику в рамках ICAAP

How many trading days are assumed?

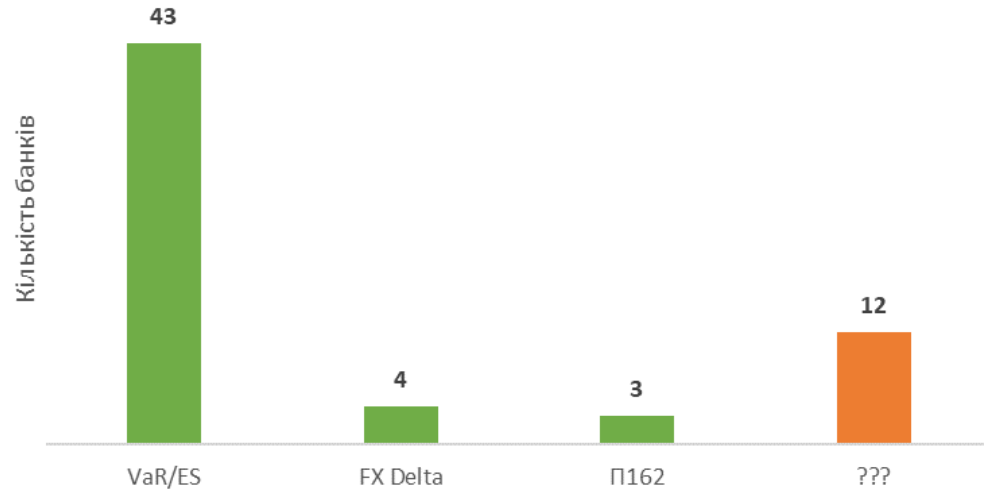
(x-axis: number of trading days)

- В межах вказаної вибірки, для оцінки Ринкового ризику, банки обирають переважно моделі VaR/ES
- Найбільш популярний підхід VaR при оцінці ринкового ризику – Історичний підхід
- У більшості випадків банки обирають довірчу ймовірність понад 99,9%.
- Період утримання позицій у більшості випадків становить менше 250 торгових днів. Загалом, 10 та 250 днів є найчастішими припущеннями

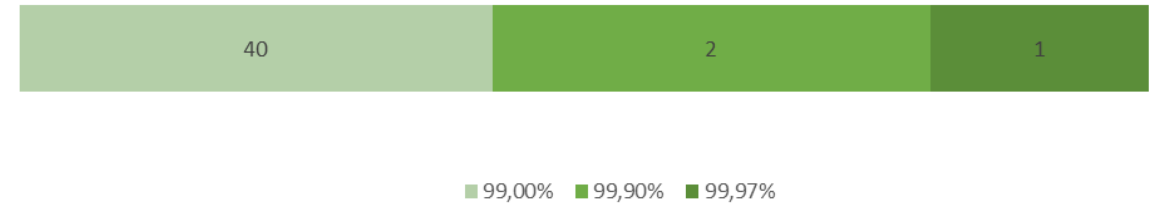
Огляд методів які використовуються банками України для оцінки Ринкового ризику в рамках ICAAP

Підходи до оцінки валютного ризику в рамках ICAAP

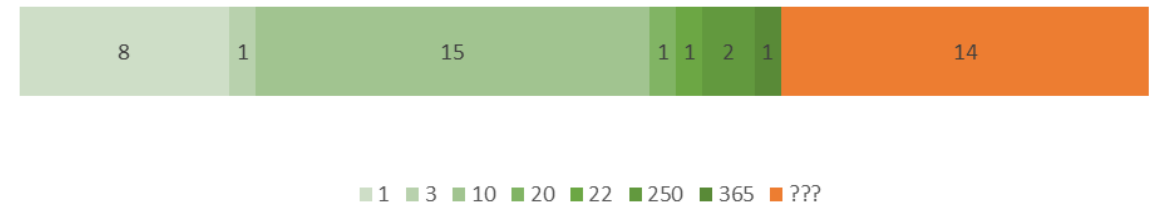

- Більшість банків обирають VaR/ES, тільки 4 банки обрали FX Delta (чутливість до зміни курсу). Також дивує вибір П162 для цілей оцінки капіталу за економічною перспективою. Нажаль 12 банків чітко не описали, які саме показники використовуються для оцінки.
- Найбільш популярний підхід VaR – Історичний.
- Період утримання позицій у більшості випадків становить 1 та 10 днів. Також є 3 банки які використовують 250 або більше днів.
- 16 банків не дали повний опис параметрів своїх моделей VaR/ES

Довірча ймовірність

Період утримання позиції

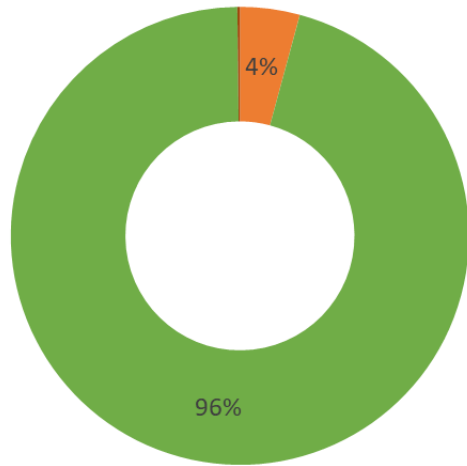
Підхід

В рамках ІСААР тільки 11 банків оцінює ПРТК (процентний ризик торгової книги)

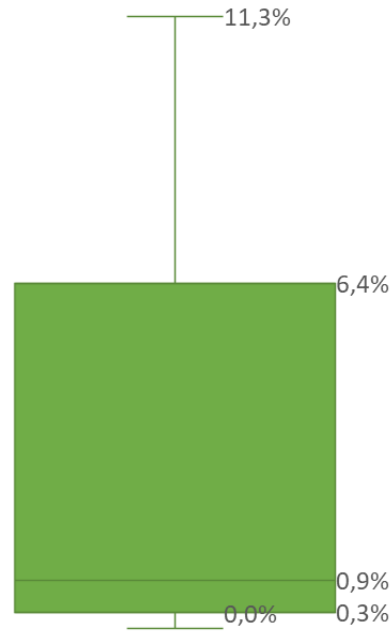
Мінімальні вимоги до капіталу під ринковий ризик:

Структура ринкового ризику (П162)*

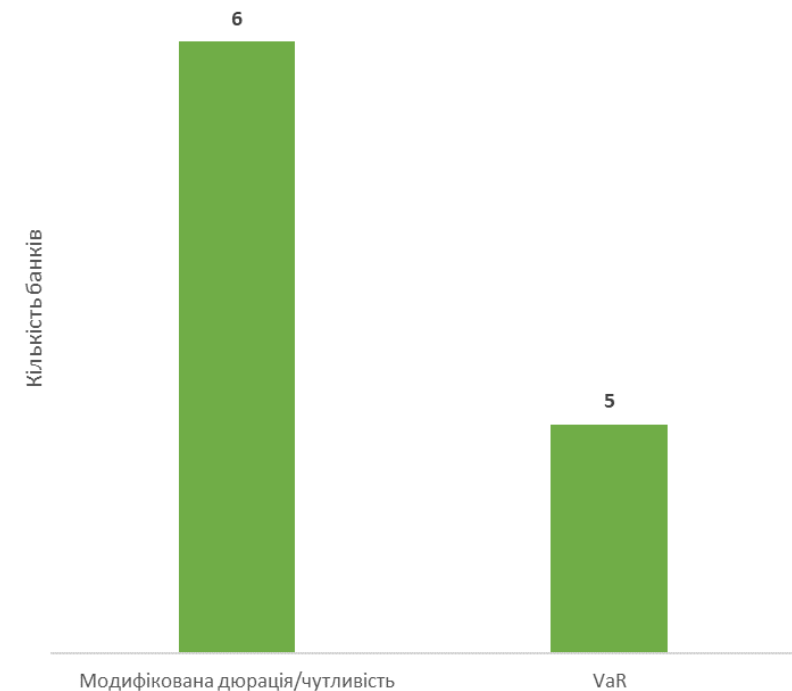
■ Процентний ризик ■ Фондовий ризик
■ Валютний ризик ■ Товарний ризик

Розподіл ПРТК серед 11 банків*

- Відповідно до 7SX ПРТК займає 4% в структурі ринкового ризику. Медіана розміру ПРТК серед 11 банків становить 0,9% від регулятивного капіталу

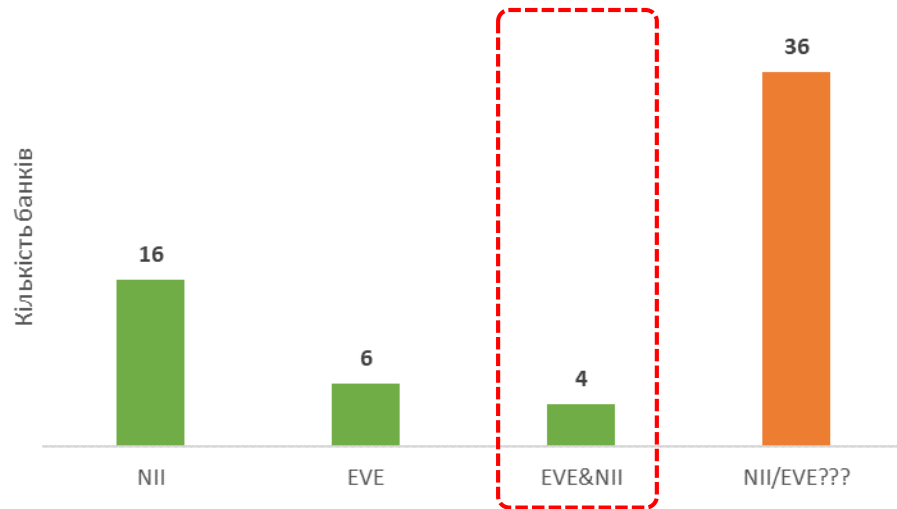
Підходи ІСААР для оцінки ПРТК:

- Більшість банків оцінюють ПРТК за допомогою Модифікованої дюрації / чутливості портфелю до зміни кривої дохідності.

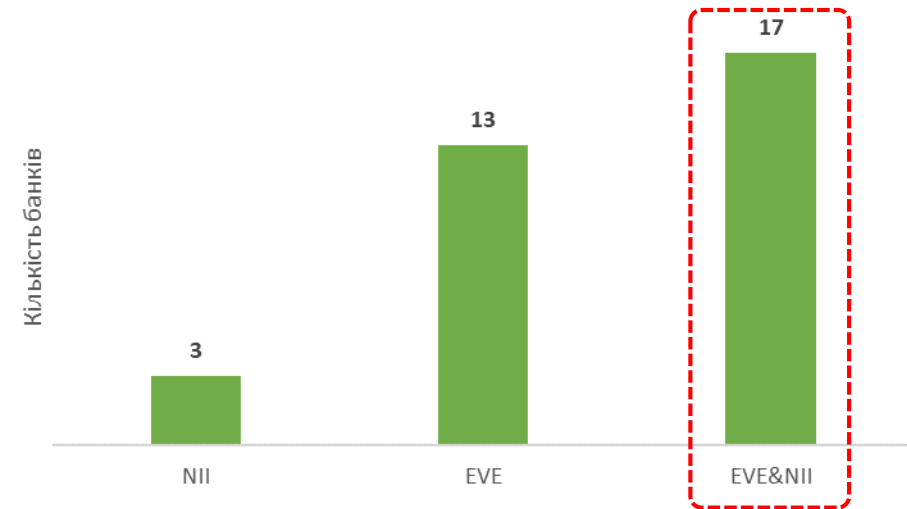
Структура підходів до оцінки IRRBB за економічною перспективою ICAAP

НБУ: Підходи до оцінки IRRBB в рамках ICAAP

- Серед 62 банків, більше половини чітко не описали який саме підхід використаний для розрахунку капіталу необхідного на покриття IRRBB.
- Найбільш популярний підхід серед банків України - Зміна чистого процентного доходу (NII), лише 4 банки використовують комбінацію EVE та NII.

ЕЦБ: Підходи до оцінки IRRBB в рамках ICAAP

- В межах вказаної вибірки, половина банків використовує певну комбінацію показників EVE та зміни чистого процентного доходу (NII) для визначення IRRBB в рамках оцінки ризиків за економічною перспективою.
- Лише 10% використовує зміну чистого процентного доходу (NII)

Джерело: ECB report on banks' ICAAP practices. August 2020

Методологія частини банків щодо оцінки EVE потребує вдосконалення

Поширені зауваження:

- **Ставка дисконтування** – для дисконтування грошових потоків використовується крива/ставки, які не відповідають критеріям кривої безризикової дохідності
- **Підхід до розрахунку** – банки використовують такі власні методики, які по своїй суті не дозволяють оцінити вплив на зміну EVE
- **Сценарії зміни ставок** – більшість банків використовує лише мінімальні шоки відповідно до Постанови №64 (без аналізу історичних коливань ставок), для стрес-тестування також використовуються «стандартні» розміри шоків

Основні підходи до розрахунку:

- 1 **Модифікована дюрація** – підхід описаний у Постанові №64 та профільних документах ЕБА («Guidelines on the management of interest rate risk arising from non-trading book activities: European Banking Authority Final Report. 2018. EBA/GL/2018/02»). Available at: [https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Guidelines%20on%20the%20management%20of%20interest%20rate%20risk%20arising%20from%20non-trading%20activities%20\(EBA-GL-2018-02\).pdf](https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Guidelines%20on%20the%20management%20of%20interest%20rate%20risk%20arising%20from%20non-trading%20activities%20(EBA-GL-2018-02).pdf)
- 2 **Переоцінка** – підхід описаний в профільному документі БКБН (Interest rate risk in the banking book: Basel Committee on Banking Supervision Standards. 2016). Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Basel%20Interest%20rate%20risk%20in%20the%20banking%20book%20-%20April%202016.pdf?v=7

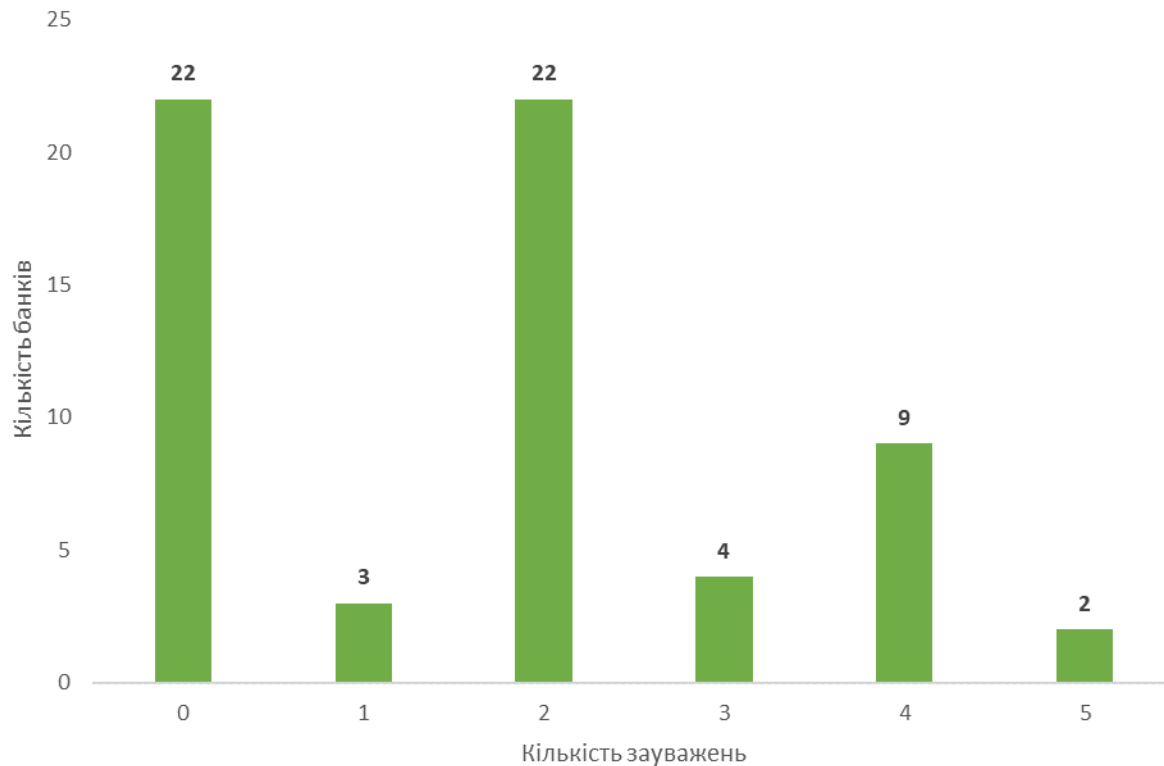

3

IRRBB: Файли статистичної звітності 7FX/7GX

Тільки 22 банки передали всі показники файлу 7FX без зауважень

Розподіл виявлених зауважень (7FX на 01.10.2024)

Сценарії зміни ставок:

- лише 9 банків використовують 6 сценаріїв для оцінки EVE

Основні зауваження:

A7F001 (Зміна NII) та A7F002 (Зміна EVE):

- не передано показник по BB (#) – 8 банків;
- не дотримано «Правило 50% від позитивного впливу для BB» - 19 банків;
- не передано 4 обов'язкові сценарії – 6 банків

A7F003 (Прогнозний NII):

- не передано показник по BB (#) – 3 банки;

A7F004 (Ризик-апетит NII) та A7F005 (Ризик-апетит EVE):

- не передано показник для BB (#) – 19 банків;
- дані відсутні – 3 банки

Основна ціль 7GX - отримати Процентний GAP для кожного банку

Позначки рядків	На вимогу або овердрафт	Від 1 до 31 дня	...	Від 4 до 5 років	Понад 5 років	Розріз відсутній	Загальний підсумок
Активи	1 128 787 850	36 901 882	163 974 426	176 015 258	308 000 089	517 365 000	2 331 044 505
Сума балансових активів, чутливих до процентного ризику, з визначеним строком до погашення	129 530 150	33 290 312	108 340 790	56 033 449	192 715 786		519 910 488
Плаваюча (змінювана)	6 057 344	15 230 672	3 910 880	1 205 843	524 602		26 929 342
Фіксована	123 472 806	18 059 640	104 429 910	54 827 606	192 191 184		492 981 146
Сума балансових активів, чутливих до процентного ризику, без визначеного строку до погашення	252 821 787	3 268 491	229 541	47 416 448	7 078 258		310 814 525
Плаваюча (змінювана)	138 830 679	0	0	0	0		138 830 679
Фіксована	113 991 108	3 268 491	229 541	47 416 448	7 078 258		171 983 846
Сума балансових активів, нечутливих до процентного ризику						517 365 000	517 365 000
Розріз відсутній						517 365 000	517 365 000
Сума вимог за позабалансовими позиціями	746 435 913	343 080	55 404 095	72 565 360	108 206 044		982 954 493
Розріз відсутній	746 435 913	343 080	55 404 095	72 565 360	108 206 044		982 954 493
Зобов'язання	1 239 052 023	90 492 827	38 922 424	111 689 024	55 218 516	1 235 814 051	2 771 188 866
Сума балансових зобов'язань, чутливих до процентного ризику, з визначеним строком до погашення	151 727 034	7 923 180	2 321 177	2 263 507	42 333 134		206 678 973
Плаваюча (змінювана)	2 349 028	882 117	20 461	28 857	101 599		3 382 062
Фіксована	149 378 006	7 041 064	2 411 656	2 234 650	42 231 534		203 296 910
Сума балансових зобов'язань, чутливих до процентного ризику, без визначеного строку до погашення	368 089 857	82 329 941	30 360 408	99 523 989	6 742 661		587 046 856
Плаваюча (змінювана)	822 358	11	0	0	897		823 251
Фіксована	367 267 499	82 329 929	30 360 408	99 523 989	6 741 764		586 223 605
Сума балансових зобов'язань, нечутливих до процентного ризику						1 235 814 051	1 235 814 051
Розріз відсутній						1 235 814 051	1 235 814 051
Сума зобов'язань за позабалансовими позиціями	719 235 132	239 706	6 129 898	9 901 528	6 142 722		741 648 986
Розріз відсутній	719 235 132	239 706	6 129 898	9 901 528	6 142 722		741 648 986
GAP	-110 264 173	-53 590 945	125 052 002	64 326 234	252 781 573		

Наступні кроки щодо покращення якості даних:

- Опрацювання даних файлу з окремими банками;
- Оновлення вимог Постанови №64 в частині IRRBV;
- Уточнення вимог файлу Description

Дякую за увагу!

Disclaimer

Дані матеріали не є офіційною позицією Національного банку України, а лише висвітлюють практичний досвід автора